

dekes fejezetek alkotják, amelyek áttekintést adnak a matematikának és a filozófiájának kialakulásáról és fejlődéséről Püthagorásztól a „kortárs humanisták és különcök”-ig. Ez egyben sok kiemelkedő alkotó arcképcsarnoka is. Olvastán, a laikus gyakran azon csodálkozik, hogy maga sem hitte volna, mi mindent megért ebből. Ezúttal is eltöprenghetünk azon, vajon mit tett velünk a kor, miért tudja a szellemi rágó gumi oly gyakran kiszóritani a tartalmas olvasmányokat...

„Egy nagy matematikus hibái többet érnek, mint a középszer helyes levezetései.” Felelem, ám a középsernek egyszersmind megszeppentő tétel. Hersh példák sorát hozza ennek alátámasztására, a nagyok téves kiindulásaira, amelyek nyomán helytálló, nemegyszer kiemelkedő új eredmények születtek. Sokféle értelmét találhatjuk Aquinói Szent Tamás tanácsának is: „Ha ellentmondásba ütközik, tekintsd különös esetnek”.

A fordítás néha kissé megbicsaklik, de ez legfeljebb apró szépséghiba. Még hasznosabbá tette volna a könyvet, ha a jó névmutatóhoz tárgymutatató is társul, ami segítene abban, hogy könnyebben megkereshessük az itt felsorakoztatott hatalmas tudásanyag egyes elemeit. Jó viszont, hogy a művet tartalmas matematikai összefoglaló zárja.

O. P.

Mátyás Antal

A MODERN KÖZGAZDASÁGTAN TÖRTÉNETE

AULA, 1999

Talán nem (teljesen) igaz, hogy a pénz mozgatja a világot, azonban az emberiség mai korszakára mindinkább ez a jellemző. Éppen ezért nélkülözhetetlen mindenki számára, aki valamennyire is járatos akar lenni a

mai világ viszonyaiban, hogy legalább alapvonalaikban átlassa a mögöttük álló gazdasági összefüggéseket, és felismerje az azokat formáló erőket. Enélkül esélyünk sincs arra, hogy megérthessük, mi miért történik körülöttünk és velünk.

Tegyük rögtön hozzá: a közgazdasági gondolkodás alkalmazása egyáltalán nemcsak a közgazdászok dolga. Arra mindenkinek szüksége van, aki valamilyen szinten részt vesz a gazdaság erőterében működő szervezetek irányításában, illetve olyan döntések meghozatalában, amelyekben gazdasági tényezőket is figyelembe kell venni – így különösen a vállalatok felső- és középszintű vezetőinek. Nemcsak úgy, hogy ehhez közgazdászokat vesz igénybe, hanem magának is képesnek kell lennie átlátni és kezelni az alapvető összefüggéseket. A közgazdasági gondolkodás ugyanakkor – sajnos – nem velünk születő képesség, hanem azt meg kell tanulnunk.

Kihez szól ez a könyv? Mindenkihez az előbb vázoltak közül. Természetesen nem arra használandó, hogy a hagyományos iskolai történelemtanuláshoz hasonlóan megtanuljunk belőle egy sereg adatot, mégcsak nem is azért olvasandó, hogy történelemlényként kibontakozzék belőle egy tabló arról, ki, mikor, mit adott hozzá a modern közgazdaságtan kialakításához, ezt hol tette, és hová tartozott. Igaz, a közgazdaságtan iránt érdeklődők számára ez is nagyon érdekes, és innen rengeteget tanulhatnak erről. A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem professzorának műve ebben a tekintetben is kiemelkedően jó. A legfontosabb azonban, hogy a napi „harctéri” tevékenységekhez szükséges szakmai felkészültség erősítéséhez segít hozzá azzal, hogy a benne foglaltak végig gondolásával igen jelentős előrelépést tehetünk a közgazdasági gondolkodás elsajátításában.

A könyv összegezi a modern közgazdasági gondolkodás fejlődését

egészen a legutóbbi időkig. Felvázolja a meghatározó iskolákat, bemutatja, hogy milyen felfogással közelítették és hogyan elemezték, kezelték azok a gazdaság világát, milyen megfontolásokból indultak ki, és milyen eredményekre jutottak. Ebben elénk tárja a korszak minden jelentős közgazdasági irányzatát. Nagyon jól segíti a téma megértését és az újabb elméletek felépülésének követését azzal, hogy betekintést ad a különböző iskolák közötti vitákba, és megmutatja, hogyan épültek rá az újabb elméletek egyrészt a korábbiak eredményeire, másrészt azok bírálatára. Mindezzel főbb vonalakban felvázolja, hogyan formálódtak a valós világ gazdasági összefüggéseinek leírására és elemzésére hivatott különféle elméletek, hogyan fejlődött az eszköztár, amelyet e tudomány a gazdaság szereplői számára kínál.

Kiváló példa minderre az innováció kérdésköre. 1974 decemberében hozták fel először Magyarországon az innováció fogalmát gazdasági konferencián. Azóta rengeteget beszéltek róla a legkülönbözőbb fórumokon, ám a megnyilatkozásokból egyértelműen kitűnik, hogy sokaknak ma sincs világos és főként helytálló képe róla. Mátyás professzor megmutatja, hogyan vezette be J. A. Schumpeter az innováció fogalmát a közgazdasági gondolkodásba, és hogyan határozta körül annak tartalmát. Schumpeter nézetei máig is világos, jól kezelhető és használható útmutatással szolgálnak az innováció lényegének megértéséhez.

Olvasásakor ajánlatos jegyzeteket készíteni arról, hol találjuk meg a különböző fogalmak magyarázatát, az elméletek összegezését. A könyvnek nincs tárgymutatója, ezért ez sokat segíthetne mind a tanulmányozása során, mind pedig abban, hogy a modern közgazdaságtan összefoglaló kézikönyveként is használhassuk.

O. P.